

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

อติเทพ จินดา ส.ป.

Factors Effecting Performance in Control and Prevention of Dengue Hemorrhagic Fever of Village Health Volunteers in Phangnga Province.

Abstract

This research aimed to 1) study the personal information, knowledge, motivation factors, support factors and performance in control and prevention of dengue hemorrhagic fever of village health volunteers in Phangnga province and 2) compare the difference between the personal information, knowledge, motivation factors, support factors and performance in control and prevention of dengue hemorrhagic fever of village health volunteers in phangnga province. The populations were the village health volunteers in Phangnga province, 372 samples. The research used the questionnaire for data collection. The data were analyzed using descriptive statistics frequencies, percentage, mean, and standard deviation. The results of knowledge, motivation factors, support factors and performance in control and prevention of dengue hemorrhagic fever was at high level. The village health volunteers in Phangnga province have difference of personal information, knowledge, motivation factors but found that have not difference of support factors, control and prevention of Dengue Hemorrhagic Fever.

ATITHEP CHINDA M.P.H.
KOHYAO DISTRIC PUBLIC
HEALTH OFFICE
KOHYAONOI KOHYAO
PHANG-NGA 82160

วารสารวิชาการแพทย์ ;31
เขต 11 2560
Reg Med J 2017 : 555 - 568

Keywords : Controlling and Prevention of Dengue Hemorrhagic Fever, Village Health Volunteers

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ บัณฑิตใจ บัณฑิตสนับสนุน และการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา และ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับความรู้ ระดับบัณฑิตใจ ระดับบัณฑิตสนับสนุนกับผลการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ มีความรู้เรื่องการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูงระดับบัณฑิตใจ บัณฑิตสนับสนุน และการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การดำรงตำแหน่งอื่นในชุมชน ระดับความรู้ และระดับบัณฑิตใจ ที่แตกต่างกัน แต่พบว่าการปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกัน

คำรหัส : การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

O Original Articles

นิพนธ์ต้นฉบับ

บทนำ

โรคไข้เลือดออก เป็นโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในประเทศเขตร้อนชื้น เนื่องจากประเทศในแถบนี้มีลักษณะภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการเพาะพันธุ์ของยุงลาย ซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสเดงกี เช่น ประเทศในกลุ่มอาเซียน จากสถิติการเกิดโรคในประเทศไทยพบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในกลุ่มเด็กโตมากขึ้น ซึ่งพบมากที่สุดในกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี และมีแนวโน้มการเกิดโรคในผู้ใหญ่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทยพบโรคไข้เลือดออกได้ตลอดทั้งปี โดยมักมีการระบาดบ่อยในช่วงฤดูฝน ในลักษณะการระบาดแบบปีเว้นสองปี แต่ในระยะหลังพบว่าการระบาดไม่มีแบบแผนแน่นอนและการกระจายของโรคมีการเปลี่ยนแปลงตามพื้นที่อยู่ตลอดเวลาจากสถานการณ์โรคไข้เลือดออกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2556 -2558 พบอัตราป่วยเท่ากับ 239.51, 63.25 และ 223.28 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ²ซึ่งมีการระบาดกระจายไปทั่วประเทศ ทุกจังหวัดและอำเภอ โดยในจังหวัดพังงา พบว่ามีการระบาดโรค

ไข้เลือดออกติดต่อกันหลายปี ซึ่งปี พ.ศ. 2556 - 2558 มีอัตราป่วยเท่ากับ 463.65, 61.83 และ 258.25 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ และพบการระบาดของโรคกระจายในทุกอำเภอของจังหวัดพังงา โดยพบว่าสถานการณ์ของโรคยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งที่ได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยการใช้กลวิธีทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนด้านต่างๆ ในชุมชน⁴ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีบัณฑิตใจ บัณฑิตสนับสนุนที่มีผลต่อการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขให้สามารถปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับความรู้ ระดับปัจจัยเชิงใจ ระดับปัจจัยสนับสนุน และระดับการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับความรู้ ระดับปัจจัยเชิงใจ ระดับปัจจัยสนับสนุนกับผลการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ อาสาสมัครสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดพังงา จำนวน 5,258 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ของ Taro Yamane (1973)⁵ ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 372 คน

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล มีจำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และการดำรงตำแหน่งอื่นๆ ในชุมชน ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบ เลือกรับ (Check List) และคำถามปลายเปิด (อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก จำนวน 15 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิดโดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียวที่เห็นว่าถูกต้อง โดยมีการกำหนดช่วงคะแนนที่ได้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ช่วงคะแนน 1 - 5 หมายถึง อสม. มีความรู้เกี่ยวกับไข้เลือดออกในระดับต่ำ

- ช่วงคะแนน 6 - 10 หมายถึง อสม. มีความรู้เกี่ยวกับไข้เลือดออกในระดับปานกลาง

- ช่วงคะแนน 11 - 15 หมายถึง อสม. มีความรู้เกี่ยวกับไข้เลือดออกในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงใจในการปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออก มีจำนวน 12 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- มากที่สุด มีน้ำหนัก 5 คะแนน

- มาก มีน้ำหนัก 4 คะแนน

- ปานกลาง มีน้ำหนัก 3 คะแนน

- น้อย มีน้ำหนัก 2 คะแนน

- น้อยที่สุด มีน้ำหนัก 1 คะแนน

โดยมีการจัดกลุ่มค่าเฉลี่ยของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 แรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกระดับน้อย

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 แรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกระดับปานกลาง

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 แรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกระดับมาก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก จำนวน 14 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- ด้านบุคลากร (Man) จำนวน 3 ข้อ

- ด้านงบประมาณ (Money) จำนวน 5 ข้อ

- ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) จำนวน 3 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- สนับสนุนมาก มีน้ำหนัก 3 คะแนน

- สนับสนุนปานกลาง มีน้ำหนัก 2 คะแนน

- สนับสนุนน้อย มีน้ำหนัก 1 คะแนน

โดยแบ่งระดับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 คะแนนสนับสนุนในระดับมาก
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 คะแนนสนับสนุนในระดับปานกลาง
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.66 คะแนนสนับสนุนในระดับน้อย

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งมี จำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- ด้านการเฝ้าระวังโรค จำนวน 5 ข้อ
- ด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ
- ด้านการควบคุมการระบาดของโรค จำนวน 5 ข้อ
- ด้านการประสานงาน จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นคำถามปลายปิด เทียบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ

ปฏิบัติประจำ หมายถึง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง)

ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (เดือนละ 1-2 ครั้ง)

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- ปฏิบัติประจำ มีน้ำหนัก 3 คะแนน
- ปฏิบัติบางครั้ง มีน้ำหนัก 2 คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติ มีน้ำหนัก 1 คะแนน

โดยแบ่งระดับการการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขออก

เป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 คะแนนปฏิบัติในระดับสูง
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 คะแนนปฏิบัติในระดับปานกลาง
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.66 คะแนนปฏิบัติในระดับต่ำ

การตรวจคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และหาค่า IOC (Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC = 0.94 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ด้านเนื้อหาสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้และได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และได้รับการแก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try Out) ในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขในอำเภอต่างๆ ในจังหวัดพังงา ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha Coefficient แบบครอนบาค (Cronbach Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha Coefficient = 0.780

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ ของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน (n = 372)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	59	15.9
หญิง	313	84.1

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	32	8.6
30 – 40 ปี	137	38.8
41 – 50 ปี	78	21.0
51 – 60 ปี	57	15.3
มากกว่า 60 ปี	68	18.3
Min = 20 ปี, Max = 72 ปี, Mean = 45.49 ปี, S.D. = 12.603		
3. สถานภาพสมรส		
โสด	46	12.4
สมรส/อยู่ด้วยกัน	289	77.7
หย่า/หย่า/แยกกันอยู่	37	9.9
4. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	14	3.8
ประถมศึกษา	191	51.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	107	28.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	31	8.3
อนุปริญญา/ปวส.	17	4.6
ปริญญาตรีขึ้นไป	12	3.2
5. อาชีพหลัก		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	18	4.8
เกษตรกรรวม	71	19.1
รับจ้างทั่วไป	203	54.6
พนักงานสถานประกอบการ	29	7.8
ค้าขาย	29	7.8
แม่บ้าน	19	5.1
อื่นๆ	3	0.8
6. รายได้เฉลี่ย		
น้อยกว่า 10,000 บาท	55	14.8
10,000-20,000 บาท	253	68.0
20,001-30,000 บาท	37	9.9
30,001-40,000 บาท	20	5.4
มากกว่า 40,000 บาท	7	1.9
Min = 7,500 บาท, Max = 45,000 บาท, Mean = 17,326.61 บาท, S.D. = 0.708		
7. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ อสม.		
น้อยกว่า 5 ปี	33	8.9

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5-10 ปี	104	28.0
11-20 ปี	175	47.0
มากกว่า 20 ปี	60	16.1

Min = 2 ปี, Max = 31 ปี, Mean = 13.70, S.D. = 0.656

8. การดำรงตำแหน่งอื่นในชุมชน

ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ	168	45.2
ผู้นำชุมชน	19	5.1
สมาชิก อบต./เทศบาล	37	9.9
คณะกรรมการหมู่บ้าน	65	17.5
คณะกรรมการกองทุน/ออมทรัพย์หมู่บ้าน	31	8.3
คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้าน	27	7.3
อพปร./สมาชิกหน่วยกู้ชีพ-กู้ภัย	9	2.4
อื่นๆ	16	4.3

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.1 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 38.8 สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ สมรส/อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 77.7 การศึกษาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.3 รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 28.5 อาชีพหลักส่วนใหญ่ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 54.6 รองลงมา เกษตรกรรม ร้อยละ 19.1 รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่ อยู่ที่ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 68.0 ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ อสม. ส่วนใหญ่ 11-20 ปี ร้อยละ 47.0 รองลงมา 5-10 ปี ร้อยละ 28.0 (Min = 2 ปี, Max = 31 ปี, Mean = 13.70, S.D. = 0.656) การดำรงตำแหน่งอื่นในชุมชน ส่วนใหญ่ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ร้อยละ 45.2 รองลงมา เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 17.5

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

ตาราง 2 ระดับความรู้เรื่องการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา (n = 372)

ระดับความรู้	จำนวน (n = 372)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
ระดับสูง (11-15 คะแนน)	278	74.7	13.08	1.544
ระดับปานกลาง (6-10 คะแนน)	66	17.7	7.12	0.998
ระดับต่ำ (1-5 คะแนน)	28	7.6	2.34	0.918

จากตาราง 2 พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 74.7 (= 13.08, S.D. = 1.544) มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.7 (= 7.12, S.D. = 0.998) และมีความรู้ในระดับต่ำ ร้อยละ 7.6 (= 2.34, S.D. = 0.918)

ส่วนที่ 3 ระดับปัจจัยเชิงจิตในการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

ตาราง 3 ระดับปัจจัยเชิงจิตในการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา (n = 372)

ปัจจัยส่วนบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย สูงใจ
1. ท่านทำหน้าที่ อสม. ด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีใครบังคับ	4.08	0.949	มาก
2. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็น อสม.	4.04	0.779	มาก
3. ท่านได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการทำหน้าที่เป็น อสม.	3.79	0.749	มาก
4. ท่านได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ อสม.	3.89	0.891	มาก
5. ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสมาชิก อสม.	4.01	0.665	มาก
6. ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3.79	0.669	มาก
7. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจกับการที่ได้ทำหน้าที่ อสม.	3.83	0.746	มาก
8. การเป็น อสม. ทำให้ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความเสียสละ			
ต่อส่วนรวม	3.82	0.811	มาก
9. การเป็น อสม. ทำให้ท่านมีโอกาสเป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้	3.62	0.982	ปานกลาง
10. การเป็น อสม. ทำให้ท่านมีสิทธิพิเศษในด้านการรักษาพยาบาล	3.83	0.841	มาก
11. ท่านได้รับค่าป่วยการอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.659	มาก
12. การเป็น อสม. ทำให้ท่านได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพ			
จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพิ่มขึ้น	4.10	0.705	มาก
รวม	3.89	0.781	มาก

จากตาราง 3 พบว่าระดับปัจจัยสูงใจในการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.89 (S.D. = 0.781) อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยสูงใจประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การเป็น อสม. ทำให้ท่านได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.10 (S.D. = 0.705) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ อยู่ในระดับปานกลางการเป็น อสม. ทำให้ท่านมีโอกาสเป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้ มีค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D. = 0.982)

ส่วนที่ 4 ระดับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

ตาราง 4 ระดับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา (n = 372)

ปัจจัยส่วนบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัจจัยสนับสนุน
ด้านบุคลากร	2.88	0.354	มาก
ด้านงบประมาณ	2.84	0.361	มาก
ด้านวัสดุอุปกรณ์	2.85	0.363	มาก
รวม	2.85	0.362	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ระดับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.85 (S.D. = 0.362) อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยสนับสนุน

การปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.88 (S.D. = 0.354) รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 2.85 (S.D. = 0.363) ส่วนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 2.84 (S.D. = 0.361)

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

ตาราง 5 การปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา (n = 372)

การปฏิบัติงานควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการเฝ้าระวังโรค	2.86	0.387	มาก
2. ด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์	2.97	0.451	มาก
3. ด้านการควบคุมการระบาดของโรค	2.81	0.373	มาก
4. ด้านการประสานงาน	2.69	0.268	มาก
รวม	2.83	0.402	มาก

จากตาราง 5 พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา มีการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 2.83 (S.D. = 0.402) อยู่ในระดับมาก การปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.97 (S.D. 0.451) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกด้านการเฝ้าระวังโรค มีค่าเฉลี่ย 2.86 (S.D. = 0.387) อยู่ในระดับมาก ส่วนการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.69 (S.D. = 0.268) อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับความรู้ ปัจจัยเชิงใจ และปัจจัยสนับสนุน กับ การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย ระยะเวลาการปฏิบัติงานการดำรงตำแหน่งอื่นในชุมชน ความรู้เรื่องไข้เลือดออก และปัจจัยเชิงใจที่แตกต่างกัน และพบว่าการปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ปัจจัยสนับสนุนด้านเฝ้าระวังโรค ด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ด้านการควบคุมการระบาด และด้านการประสานงานไม่แตกต่างกัน

วิจารณ์ผล

ด้านความรู้เรื่องไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาส่งส่วนใหญ่ มีความรู้เรื่องการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูง รองลงมา มีความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาส่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่มานาน โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่มา มากกว่า 10 ปี และได้รับการอบรมฟื้นฟูความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการได้รับความรู้จากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ จึงส่งผลให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาส่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการศึกษากิตติ ยัมสงวน (2553)⁶รวมทั้งผลการศึกษามองศรี พูลทรัพย์ และคณะ (2557)⁷ที่ว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ อยู่ในระดับสูงเนื่องจากได้รับอบรมฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการพัฒนาความรู้โดยการใช้สื่อช่วยสอนวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ รวมทั้งมีการสร้างความตระหนักในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ อย่างสม่ำเสมอแต่ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับผล การศึกษาของจำลอง แวกระโทก สำเร็จ แหงกระโทก และ ชูภาศิริ อภินันท์เดชา (2557)⁸ที่พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้รับการอบรมฟื้นฟูความรู้เรื่องไข้เลือดออกไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องใช้ เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานจึงไม่เวลาเพียงพอในการเข้า อบรมฟื้นฟูตามที่หน่วยงานทางด้านสาธารณสุขจัดให้ ข้อคำถามที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน จังหวัดพังงาตอบถูกมากที่สุด คือ โรคไข้เลือดออกเป็น โรคที่มีความรุนแรงถึงตายได้ อาจเนื่องมาจากข่าวสาร เกี่ยวกับผู้ที่ป่วยเป็นไข้เลือดออกและเสียชีวิตเนื่องจาก ได้รับการรักษาล่าช้าและไม่ถูกวิธีมิให้เห็นอย่างต่อเนื่อง

รองลงมา คือ คนที่เคยป่วยเป็นไข้เลือดออกแล้วจะไม่ เป็นซ้ำอีกซึ่งถือว่าเป็นความเข้าใจที่ผิด อสม.มีความรู้ ในประเด็นนี้เป็นอย่างดี โดยทราบว่าเป็นคนที่ป่วยเป็น ไข้เลือดออกแล้วสามารถเป็นซ้ำได้อีก และประเด็นที่ว่าโรค ไข้เลือดออก ไม่ควรกินยาลดไข้ชนิดแอสไพรินหรือยา แก้วปวดที่บรรจของ ซึ่ง อสม.ทราบดีว่าหากรับประทาน ยาเหล่านี้ไปแล้วจะมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดเลือดออก ในอวัยวะภายในมากขึ้น ส่วนข้อคำถามที่อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาตอบถูกน้อย ที่สุด คือ โรคไข้เลือดออกเกิดจากเชื้อไวรัสเดงกี อาจเนื่อง มาจากความเข้าใจโดยทั่วไปของ อสม. คือ ไข้เลือดออก เกิดจากเชื้อที่อยู่ในยุงลาย แต่ไม่ทราบว่าเชื้อดังกล่าว เป็นเชื้อไวรัสเดงกีนั่นเอง ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะ ต้องให้ความรู้และทำความเข้าใจแก่ อสม.ในประเด็น ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

ระดับปัจจัยสนใจในการปฏิบัติงานควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

ระดับปัจจัยสนใจในการปฏิบัติงานควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา อยู่ในระดับมาก อาจเนื่อง มาจากการที่ อสม.มีความตระหนักดีว่าไข้เลือดออกเป็น ภัยร้ายที่สามารถทำให้ผู้ที่ป่วยสามารถเสียชีวิตได้หาก ไม่ได้รับการรักษาที่ถูกวิธีและทันเวลา จึงให้ความสำคัญ ในการที่จะควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดไข้เลือดออกขึ้น ในชุมชน ซึ่งถ้าหากไม่ควบคุมป้องกันให้ดีแล้วอาจเกิด ความยุ่งยากขึ้นได้ในกรณีที่เกิดการระบาดขึ้นในชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษากิตติ ยัมสงวน (2553)⁶ที่พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออกของ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเกิดจากการ ที่ในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่าการระบาดของโรคไข้เลือดออก อย่างต่อเนื่อง และมีกรณีตัวอย่างของการเสียชีวิตจาก โรคไข้เลือดออกให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง รวมทั้งการที่ อสม. ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค มีการ ร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเป็นสร้างแรงจูงใจที่ดี ให้กับหมู่คณะ โดยการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าปัจจัยสนใจ การเป็น อสม. ทำให้ได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพจาก

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ใน ระดับมาก รองลงมา คือ การทำหน้าที่ อสม. ด้วยความ สมควรใจโดยไม่มีใครบังคับ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ใน ปัจจุบันนี้ อสม. ส่วนใหญ่ได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพ เป็นอย่างดีโดยมีการมีสิทธิตามบทบาทหน้าที่การเป็น อสม. เองที่จะได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี และการมี ส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำโครงการ ตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ อสม. ส่วนปัจจัยจูงใจที่ ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเป็น อสม. ทำให้มีโอกาสเป็น นักการเมืองท้องถิ่นได้ อยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการที่ อสม. ส่วนใหญ่ไม่ได้มีแนวความคิด ที่จะมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอยู่แล้ว จึงไม่มีแรงจูงใจ ทางด้านนี้ และเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ อสม. ก็สามารถ ที่จะช่วยเหลือสังคมได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว

ด้านระดับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน จังหวัดพังงา มีปัจจัยสนับสนุนต่อการควบคุมและ ป้องกันไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัย สนับสนุนต่อการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกด้าน บุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก อาจเนื่อง มาจากปัจจัยด้านบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการ สนับสนุนด้านความรู้ การช่วยเหลือจากชุมชน และการ ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน ล้วนแต่เป็นปัจจัย สนับสนุนที่จะทำให้ อสม. ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสะดวก และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการ ศึกษาของจำลอง แวกระโทก สำเริง แหยงกระโทก และ ชูภาศิริ อุภินันท์เดชา (2557)⁸ และสอดคล้องกับผลการ ศึกษาของภิรมย์รัตน์ เกียรติธนบดี วิโรจน์ ไหววานิชกิจ และเจตต์ ดียิ่ง (2558)¹⁰ ที่พบว่า อสม. ได้รับการสนับสนุนให้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ได้รับการสนับสนุนให้ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการได้รับการ สนับสนุนให้มีบทบาทต่อกิจกรรมช่วยเหลือสังคมใน ด้านต่างๆ รวมทั้งการการควบคุมและป้องกันไข้เลือด ออกด้วย ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือปัจจัย สนับสนุนต่อการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกด้าน

วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการ ศึกษาของภิรมย์รัตน์ เกียรติธนบดี วิโรจน์ ไหววานิชกิจ และเจตต์ ดียิ่ง (2558)¹⁰ ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ด้วยในปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานสาธารณสุข รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะให้ความสำคัญใน การควบคุมและป้องกันไข้เลือดออก โดยจะสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออก อย่างเต็มที่ เช่นทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย การพ่นหมอกควัน หน้ากากอนามัย และถุงมือ ซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นที่จะทำให้ อสม. สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ด้านการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้ เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน จังหวัดพังงา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน จังหวัดพังงา มีการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้ เลือดออก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับผลการศึกษาของคณิต หนูพลอย (2552)¹² การปฏิบัติ งานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้ เลือดออกด้านการเฝ้าระวังโรค มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ มาก อาจเนื่องมาจากภารกิจการปฏิบัติงานควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกมีขอบเขตที่กว้าง แต่ส่วน ใหญ่ อสม. จะปฏิบัติหน้าที่ได้ดี โดยเฉพาะด้านการการ เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ซึ่งถือเป็นบทบาทหลักที่จะช่วย ให้การควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกได้ผลดี เพราะ เป็นการตอกย้ำให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และมี ส่วนร่วมในการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออก ซึ่งจะ ทำให้การควบคุมและป้องกันไข้เลือดออกได้ผลดียิ่งขึ้น ด้านการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะส่วน บุคคล ระดับความรู้ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยสนับสนุน กับ การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือด ออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัด พังงา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน จังหวัดพังงาที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการ

ศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การดำรงตำแหน่งอื่นในชุมชน ที่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากการที่ อสม. ส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ในทุกๆ ด้าน เป็นผู้ที่มีความคิดเชิงบวก ต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ มีความเสียสละ ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคลในด้านต่างๆ จึงไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในด้านการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาที่มีความรู้เรื่องไข้เลือดออกที่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณิต หนูพลอย (2552)¹² ที่พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีความรู้เรื่องไข้เลือดออกที่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการศึกษาของ คณิต หนูพลอย พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีระดับความรู้ที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ประกอบกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานยังมีน้อยซึ่งอาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกก็เป็นได้

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาที่มีปัจจัยสนใจที่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณิต หนูพลอย (2552) และยังไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของจิราภรณ์ สีดาพล (2557)¹² อีกด้วยซึ่งสาเหตุเกิดจากการที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังมีส่วนร่วมในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับน้อยนั่นเอง

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงาที่มีปัจจัยสนับสนุนโดยรวมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ด้านการเฝ้าระวังโรค ด้านการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ด้านการควบคุมการระบาด และด้านการ

ประสานงานมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของชลิต เกตุแสง (2558)¹³ ทั้งนี้เกิดจากการที่อาสาสมัครสาธารณสุขได้รับการสนับสนุนที่ดีในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เกิดจากการที่ผู้วิจัยได้มีการวางแผนการวิจัยไว้เป็นอย่างดี มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการทบทวนเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีการออกแบบการวิจัยที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย จุดแข็งสำคัญคือการที่ในปัจจุบันการวิจัยเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในประเด็นต่าง ๆ มีผู้สนใจได้ทำการศึกษาไว้มากพอสมควร ทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาผลการวิจัยดังกล่าวและได้นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้ รวมทั้งเป็นเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างราบรื่น จุดแข็งอีกประการหนึ่งคือการที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ประสานงานระดับอำเภอในการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากอาสาสมัครประจำหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และรวบรวมส่งกลับมาให้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน ส่วนจุดอ่อนของการวิจัยในครั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวอยู่ทั่วจังหวัด ซึ่งมีบางพื้นที่มีสภาพเป็นเกาะยากต่อการเข้าถึง ทำให้การส่งมอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมคืนมาทำได้ค่อนข้างลำบากเป็นภาระต่อผู้ประสานงาน แต่ข้อจำกัดดังกล่าวก็สามารถแก้ไขได้ด้วยความร่วมมือของผู้ประสานงานระดับอำเภอนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดพังงา มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อยู่ในระดับมาก แต่มีบางข้อที่ควรมีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้ อสม. เพิ่มเติม เช่น สาเหตุการป่วยโรคไข้เลือดออกที่เกิดจากเชื้อไวรัสเดงกี และโรคไข้เลือดออกที่ยังไม่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน ซึ่งเป็นบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ อสม. เพื่อให้ อสม. เป็นผู้ที่มีความรู้ที่ถูกต้อง และสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่ประชาชนในละแวกที่ อสม.รับผิดชอบ และเพื่อให้การดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกได้ผลมากยิ่งขึ้น

2. ด้านปัจจัยจูงใจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ประเด็นการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการทำหน้าที่เป็น อสม. และ ความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีระดับปัจจัยจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดถึงแม้จะอยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่รวมทั้งตารางการปฏิบัติงานของ อสม. ให้ชัดเจน เพื่อให้ อสม. ได้มีเวลาส่วนตัวที่จะให้แก่ครอบครัวมากที่สุด และควรสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับ อสม. ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ด้านปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของ อสม. ภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ มากแต่ยังพบว่า ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดถึงแม้จะอยู่ในระดับมาก จึงควรร่วมกันกับ อสม. วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นความประหยัดและความคุ้มค่าให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านว่ารูปแบบใดมีความเหมาะสมและจะทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านรับรู้ได้อย่างถูกต้อง และสามารถ

นำไปปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาระดับความพึงพอใจของอาสาสมัครสาธารณสุขในการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้รู้สาเหตุของความไม่พึงพอใจ และจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ดีขึ้นต่อไป

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก เพื่อให้ทราบต้นทุนที่แท้จริง และนำมาปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ โดยได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากหลายท่าน ในการนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ นายแพทย์สามารถ ธีระศักดิ์ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพังงา และ นายเสวก เกิดลาภ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ (รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพังงา) ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะและเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย และขอขอบคุณ นางนงนุช จตุรบัณติต นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ (หัวหน้ากลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงา) นายวิรัตน์ เพาะปลุก นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ (สาธารณสุขอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา) และ นายวิชัย ชูจิต นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ (สาธารณสุขอำเภอกะปง จังหวัดพังงา) ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ และขอขอบคุณอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดพังงาทุกท่านที่ได้ช่วยให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค สำนักกระบาดวิทยา. สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำปี: สถานการณ์ไข้เลือดออก. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2559.

2. กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค สำนักโรคติดต่อภายในโดยแมลง. แนวทางการวินิจฉัยและการรักษาไข้เดงกี และไข้เลือดออกในผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2558.

3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงา งานควบคุมโรคติดต่อ. สรุปรายงานเฝ้าระวังสถานการณ์โรค. เอกสารอัดสำเนา; 2559.

4. สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน. คู่มือเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.; 2542.

5. ณรงค์โพธิ์พุกษานันท์. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์; 2550.

6. กิตติ ยิ้มสงวน. ศึกษาการรับรู้ของประชาชนต่อการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาการสังคมและการจัดการระบบสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร; 2553.

7. ผ่องศรี พูลทรัพย์ และคณะ. การพัฒนาพฤติกรรมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามสภาพจริง รพ.สต.ท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 2557; 25:1.

8. จำลอง แววกระโทก, สำเริง แหงกระโทก และ ชูภาศิริ อภินันท์เดชา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา. หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ วิทยาลัยนครราชสีมา. นครราชสีมา: 2557.

9. จิราภรณ์ สีดาพล. แรงจูงใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาทอง อำเภอเขียงเย็น จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: 2557.

10. ภิรมย์รัตน์ เกียรติธนบดี, วิโรจน์ ไวกวนิชกิจ และเจตต์ ดิยัง. พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของภาคีเครือข่ายสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สุรินทร์: 2558.

11. มนตรี มะลิตัน, สุพรรณิ ศรีปัญญากร และบุญมา สุนทราวิรัตน์. การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลบ้านเปิด อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2555; 6:1.

12. คณิต หนูพลอย. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดพัทลุง. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการระบบสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยทักษิณ. พัทลุง: 2552.

13. ชลิต เกตุแสง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออกของประชาชนอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ 2558; 2:1.

